

Igra u poduci sviranja

Mišković, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:979234>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

MATEJA MIŠKOVIĆ

IGRA U PODUCI SVIRANJA

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

izv. prof. dr. sc. Jasna Šulentić Begić

KOMENTOR:

dr. sc. Mirna Sabljarić, v. pred.

Osijek, 2024.

Sažetak

Igra u poduci sviranja

Igra je važna u životu svakog djeteta pa tako mora biti prisutna i u djetetovom školovanju odnosno u cijelom nastavnom procesu, kako u općeobrazovnim, tako i u glazbenim školama. U radu je izloženo što je igra te su navedene sve dobrobiti igre. Poseban fokus stavljen je na igre u glazbenim školama, konkretno, na igre u poduci sviranja instrumenta. Posebno se ističe važnost učiteljevog zalaganja u provođenju igara. Detaljno su opisane brojne igre u poduci sviranja te se ističe njihova važnost u održavanju motiviranosti učenika. Osim motiviranosti, navedeno je kako igre potiču bolju interakciju između učitelja i učenika te doprinose pozitivnoj atmosferi na nastavnim satima.

Ključne riječi: igra u nastavi, igra kao motivacija za učenje, sviranje, igra u poduci sviranja.

Abstract

A game in the teaching of playing an instrument

Play is important in the life of every child, and thus it must be present in the child's education, that is, throughout the entire teaching process, both in general education and in music schools. This paper explains what play is and lists all the benefits of play. Special focus is placed on games in music schools, specifically on games in the instruction of playing an instrument. The importance of the teacher's commitment to implementing games is particularly emphasized. Numerous games in music instruction are described in detail, highlighting their importance in maintaining student motivation. Besides motivation, it is mentioned how games encourage better interaction between the teacher and students and contribute to a more positive atmosphere during lessons.

Keywords: play in teaching, play as motivation for learning, playing, game.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Mateja Mišković potvrđujem da je moj završni rad pod naslovom Igra u poduci sviranja te mentorstvom izv. prof. dr. sc. Jasne Šulentić Begić i komentorstvom dr. sc. Mirne Sabljar, v. pred. rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, 23.09.2024.

Potpis

Mateja M.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. IGRA.....	2
2.1. PEDAGOŠKI PRISTUPI IGRI	2
2.2. IGRA U NASTAVI.....	3
3. SVIRANJE.....	4
3.1. PODUKA SVIRANJA	4
3.2. INDIVIDUALNA PODUKA SVIRANJA	5
3.2.1. Važnost učitelja u poduci sviranja	6
3.2.2. Važnost učiteljeve pohvale.....	7
3.2.3. Važnost učenikovog samostalnog rada i zalaganja	8
4. IGRA U NASTAVI GLAZBE.....	10
4.1. VRSTE IGARA U NASTAVI GLAZBE.....	10
4.2. GLAZBENE IGRE U PREDŠKOLSKOJ DOBI	11
4.3. GLAZBENE IGRE U PRIMARNOM OBRAZOVANJU	12
5. IGRA U PODUCI SVIRANJA	14
5.1. OPISI IGARA U PODUCI SVIRANJA	14
5.1.1. Pronađi ljepljivu notu.....	14
5.1.2. Poveži kartice	15
5.1.3. Intervali u žabljim skokovima.....	15
5.1.4. Kuverta iznenađenja	16
5.1.5. Šareni prsten	16
5.1.6. Protresi karton za jaja.....	16
5.1.7. Klavirski pilates.....	17
5.1.8. Sviranje klavira stopalima.....	17
5.1.9. Glazbene stolice.....	17
5.1.10. Kuglanje	17
5.1.11. Spektakularna improvizacija	18
5.1.12. Igra slatkiša.....	18
5.1.13. Visoko i nisko	19
5.1.14. Note na crti – note u praznini	19
5.1.15. Matematika u glazbi.....	19
5.1.16. Slušni detektiv	20
5.1.17. Igra puhalica, igra toranj i igra tunela.....	20
5.1.18. Ljepljivi palac, rastezljivi pauk i žedni prsti	22
6. ZAKLJUČAK	24
7. LITERATURA	25

1. UVOD

Važnost i utjecaj igre je velik te vrlo bitan za djecu predškolske dobi, ali i za stariju djecu. Djeca se kroz igru prvenstveno zabavljaju, maštaju, improviziraju, stvaraju, no uz nju usvajaju i razna znanja i vještine. Igra može biti dobra i za ostvarivanje bolje povezanosti odraslih i djece, jer putem igre ostvaruje se dodatna interakcija. Na taj način djeca ostvaruju čvršću povezanost sa svojim roditeljima, obitelji i ostalim odraslim osobama u svojoj okolini koji s njima provode vrijeme igrajući se. Odrasli kroz igru i igranje šalju poruku djeci da su im važna. S druge strane, igra s roditeljima daje priliku za bolje razumijevanje dječjeg svijeta, odnosno dječje perspektive te im se na taj način djeca više otvaraju i osjećaju se bolje u njihovoj prisutnosti. Zbog svih navedenih razloga možemo zaključiti da je korištenje igara korisno u svakom dijelu djetetovog života. No, s obzirom da djeca veliki dio djetinjstva provode u školi, učitelji bi trebali uvoditi što više korisnih i edukativnih igara u nastavu. Možemo zaključiti da je korištenje igara u školama neophodno za pravilan razvoj učenika. Korištenjem igara u školi učenicima omogućujemo rad u ozračju koje potiče njihov pravilan tjelesni, kognitivni i emocionalni razvoj. Također, korištenjem igara djeca puno brže usvajaju gradivo.

U ovom radu se nastoji ukazati na značaj igre u predškolskom i primarnom obrazovanju, a poseban fokus je na važnosti igre u glazbenoj nastavi, tj. pri učenju sviranja novog instrumenta. Nastoji se prikazati kako djeci zadržati motivaciju na zabavan način te im olakšati proces učenja i vježbanja instrumenta. Učenje novog instrumenta zahtijeva puno upornosti i rada te je taj proces potrebno što više olakšati i učiniti zanimljivim. Stoga, u radu će biti općenito govora o igri, pedagoškom pristupu igri te igri u nastavi. Slijedi poglavlje o sviranju, zatim o poduci sviranja, o individualnoj poduci sviranja te važnosti učitelja u poduci sviranja, važnosti njegove pohvale i važnosti učenikovog samostalnog rada i zalaganja. Zatim je prikazana igra u nastavi glazbe, vrste igara u nastavi glazbe te glazbene igre u predškolskoj dobi i u primarnom obrazovanju. Posljednji dio rada posvećen je konkretno temi rada, tj. igri u poduci sviranja te slijede opisi igara u poduci sviranja.

2. IGRA

Igra je aktivnost koja već stoljećima izaziva interes filozofa, sociologa, liječnika i pedagoga. Igru su skloni i odrasli te kod njih izaziva strasti koje čak ponegdje poprimaju karakter društvenog problema. Ipak, igra je posebno karakteristična za djetinjstvo te djeca ne mogu biti bez igre. Na pitanje što je zapravo igra su pokušavali odgovoriti mnogi. Uglavnom, složili su se u jednom, da igra kao fenomen još uvijek nije potpuno i adekvatno objašnjena. Tako postoji više teorija igre, razdijeljenih u tri područja, koja obuhvaćaju sociološki, psihološki i pedagoški pristup igri (Bognar, 1986). Nas će u ovom radu zanimati pedagoški pristup igri.

2.1. PEDAGOŠKI PRISTUPI IGRI

Činjenica da igra prodire u sve više društvenih područja, dokazuje da igra nije samo igranje, nego je i odgovoran i zahtjevan posao te odgojni, obrazovni i socijalizacijski proces. Naime, u posljednje vrijeme igra je prisutna u neformalnom obrazovanju, ali i u formalnom obrazovanju, jer osim intelektualnog učenja omogućuje snažno iskustveno učenje. Škola je važan dio života svakog djeteta te u njoj ne bi trebali naučiti samo propisane sadržaje kurikuluma već i mnoge druge bitne stvari za daljnji život. Upravo učenje igranjem je jedan od načina na koji to omogućuje (Romih, 2021).

Pedagozi su rano uočili značenje igre u razvitku djeteta, ali su različito shvaćali korištenje igre u odgojno-obrazovnom radu. Tako postoje različita stajališta i mišljenja vezana za igru. Na primjer, engleski psiholog Neill (1980 prema Bognar, 1986) smatra da odrasli često zanemaruju dječju potrebu za igrom te tako na primjer grade škole koje nemaju mjesta za igru, nego je baš sve namijenjeno učenju. Neill je bio ogorčen krutošću i neprimjerenošću škole djeci te je zato pokušavao raditi na drukčiji način u svojoj privatnoj školi, koju je nazvao *Summerhill*. Dakle, Neill je zagovarao školu okrenutu djetetu i njegovim potrebama, jer smatra da mnoge škole izgledaju tako kao da nisu pravljene za djecu te se stječe dojam da djeca smetaju u takvoj školi i da je najbolje kad ih nema u njoj. Neill smatra da je igra nagonska aktivnost karakteristična za djetinjstvo i jako značajna u životu čovjeka, jer samo dijete koje se dovoljno igralo može postati dobar i sretan čovjek. Osim Neilla, brojni drugi pedagozi smatrali su da škola treba biti

uređena tako da omogući učenje igrom. Pedagog Makarenko (1957 prema Bognar, 1986), također je uočio važnost igre i smatrao da ona mora biti prisutna u dječjem životu, ali ne samo kao nekakav dodatak, nego da cjelokupan život djece mora biti prožet igrom. Također, Makarenko smatra da i pedagog mora sudjelovati u toj igri, jer ako pedagog samo podučava, traži i zahtjeva, on ostaje strana osoba koja nije bliska djetetu. Međutim, mnogi pedagozi smatraju kako bi se igrom trebala baviti isključivo predškolska pedagogiju te ju u školskoj pedagogiji zanemaruju. Ipak, neki pedagozi daju važnost igri i u školskoj pedagogiji. Jedan od njih je Rakić (1934 prema Bognar, 1986) koji ističe povezanost igre i umjetnosti te smatra da su srodne i povezane jer teže „istom cilju, naime slobodnoj preradi života i zato pripadaju onim pojavama koje doprinose uspostavljanju unutarnje ravnoteže života“ (Rakić, 1946, 22 prema Bognar, 1986, 33). Prema Rakiću, postoje imitativne igre, koje su vezane za umjetnost te borilačke igre, koje su vezane za sport. Rakić smatra, ako se djetetu ne omogući igranje, da će imati smetnje i zaostajati u razvoju te da je stoga igra jako važna za dijete (Rakić, 1946 prema Bognar, 1986).

2.2. IGRA U NASTAVI

Smatra se da je igra jedan od prvih načina učenja, koji djetetu omogućuje neke nove spoznaje koje doživljava kroz vlastito iskustvo (Đurić, 2009). Igra štiti djetetov emocionalni razvoj. Djeca kroz igru razvijaju svoje sposobnosti i vještine te potiču maštu i kreativnost. Djeca uživaju u igri, a ona pozitivno utječe i na učenje. Možemo reći da razlog što neka djeca ne vole školu, nije jer su im zadaci preteški, nego jer im je često dosadno. Zato igru treba što više uključivati u učenje, odnosno učiti kroz igru. Igra je učenicima najzabavniji oblik učenja, te je i znanje stečeno kroz igru dugotrajnije od znanja stečenog na neki drugi način. Osim toga, postoji još mnogo prednosti igre kao oblika učenja. Na primjer, djeca se uz igru manje umaraju, imaju veću koncentraciju, aktivnost djece u igri veća je nego u drugom obliku učenja i slično (Maravić, 2007). Korištenje igara u nastavnom procesu zahtijeva veliki angažman učitelja koji prvo treba upoznati učeničke potrebe te će tek nakon toga znati koja vrsta igre bi imala najviše učinka na učenike. Naravno, treba voditi računa da igre budu prilagođene dobi i intelektualnim sposobnostima učenika te je također važno prilagođavanje igre pojedinim učenicima unutar razrednog odjela. Igre se mogu koristiti u razne svrhe: pri ponavljanju i vježbanju, pri usvajanju novog sadržaja ili kao uvod u novi sadržaj. Igre mogu biti osmišljene za individualni rad, rad u parovima ili rad u većim grupama (Maravić, 2007).

3. SVIRANJE

Sviranje je, u današnjim općeobrazovnim školama, izborna aktivnost. Naime, prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) nalazi se u okviru domene *Izražavanje glazbom i uz glazbu* uz ostale izvođačke aktivnosti kao što su pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i glazbeno opismenjivanje. Sve izvođačke aktivnosti provode se prema preferencijama učitelja te interesima, željama i sposobnostima učenika. Što se tiče sviranja, prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) predlaže da se učenici za potrebe sviranja koriste tjeloglazbom, dječjim instrumentarijem, melodijskim udaraljka ili drugim jednostavnim melodijskim glazbalima, standardnim glazbalima te onim glazbalima koji proizvode zvuk na elektroničkim instrumentima ili računalu. U sviranju, kao i pjevanju, važniji je proces od rezultata jer on ovisi u glazbenim sposobnostima odnosno u opće obrazovnim školama u redovnoj nastavi glazbe nije moguće dostići umjetničku razinu (Rojko, 2012). Nadalje, Rojko (2012) smatra da učenici umjetničku vrijednost što se tiče sviranja u općeobrazovnim školama mogu doseći jedino u ansamblu ili orkestru kao izvannastavnoj aktivnosti odnosno najvišu umjetničku vrijednost sviranje može dostići u glazbenim školama.

3.1. PODUKA SVIRANJA

Rojko (2012) smatra da proces sviranja često slični napornoj trci sa zapregama. Zato je jako važno da se učitelj potruži pronaći najlakše puteve za stjecanje umijeća kod svojih učenika. Rojko (2012) je zaključio da iako umijeće sviranja instrumenta jest zamršeno, sa psihološkog aspekta, neke od karakteristika koje su svojstvene stjecanju sviračkog umijeća svojstvene su i nekim manje zamršenim umijećima. Umijeće sviranja razlaže se na četiri sloja: 1.) *umijeće sviranja*, 2.) *sloj znanja*, 3.) *sloj glazbene interpretacije* i 4.) *sloj znanja o umijeću* (Rojko, 2012).

Umijeće sviranja u užem značenju se odnosi na ono što bismo u svakodnevnom glazbenom pedagoškom razgovoru nazvali *tehnikom* sviranja, a pod njom podrazumijevamo spretnost, pokretljivost, gipkost. Može se reći da tehnika sviranja označava fizičku i fiziološku mogućnost da osoba nešto odsvira precizno (Rojko, 2012).

Sloj znanja je posebnost sviračkog umijeća. Upravo zbog sloja znanja sviračka umijeća i jesu tako zamršena jer je proces stjecanja tog umijeća povezan sa stjecanjem znanja. To znači

da učenik ne uči samo svirati instrument, nego mora naučiti točno određene skladbe, koje vježbajući uči. Stečena umijeća su trajna, dok kod stečenih znanja dolazi do zaboravljanja (Rojko, 2012).

Glazbena interpretacija nije moguća bez prvog sloja, tj. nije moguće govoriti o vrhunskoj interpretaciji glazbenog djela ako osoba ne vlada tehnikama sviranja na svom instrumentu (Rojko, 2012).

Znanja o umijeću, u određenoj mjeri, utječu na efikasnost stjecanja umijeća, ali nisu izravno povezana. Neka od tih znanju su: znanje o građi instrumenta, znanje o načinju postizanja tona na instrumentu, prstomete, a uz njih tu pripadaju i znanja o kontrapunktu, povijesti glazbe, harmoniji, znanje o agogici, pulsu, dinamici, fraziranju, poznavanju glazbenih stilova, poznavanje opusa raznih skladatelja itd. (Rojko, 2012).

Iz svega navedenog može se zaključiti da stjecanje vještine sviranja nije jednostavno te da u poduci i učenju vještine sviranja veliku ulogu ima učitelj o čemu će biti govora nešto kasnije.

Naučiti svirati se može individualno ili skupno. Nastava u kojoj sudjeluju jedan učitelj i jedan učenik karakteristična je za cijelu obrazovnu vertikalu u Republici Hrvatskoj, od osnovne glazbene škole pa sve do nastave na visokoškolskim ustanovama. U glazbenim školama organizira se i skupna nastava sviranja u vidu skupnog muziciranja u ansamblima i orkestrima (MZOŠ, 2006), no sama vještina sviranja stječe se u okviru individualne nastave u glazbenim školama odnosno individualne poduke sviranja na tečajevima sviranja (ili privatnim satima) pa će u sljedećim poglavljima biti više o individualnoj poduci sviranja.

3.2. INDIVIDUALNA PODUKA SVIRANJA

U individualnoj poduci instrumenta učitelj treba imati u vidu da nisu svi učenici isti, nemaju jednak karakter, ne prilaze svi s jednakim samopouzdanjem novim skladbama i ne trebaju svi razvijati iste pijanističke vještine u istoj fazi školovanja. To znači da učitelji trebaju imati na repertoaru veliki raspon djela te pristupati svakom učeniku individualno. Učitelj treba svakom učeniku pristupati kao pojedincu za sebe te se truditi razumjeti poteškoće s kojima se

određeni učenik suočava. Na primjer, nekim učenicima teže ide čitanje notnog teksta, dok je nekima predstavlja problem razumijevanje ritmičkih figura (Vuljaj, 2021).

Ponekad se učenik nalazi u životnoj situaciji koja mu otežava organizaciju vremena ili koncentraciju na samostalni rad kod kuće. U takvim situacijama učitelj treba imati razumijevanja, jer nemaju ni svi učenici jednake uvjete za vježbanje kod kuće. Uz to, učenici prolaze kroz razne faze u životu i mijenjaju se. Učitelj toga treba biti svjestan i dati do znanja učeniku da ga razumije i prihvaća te mu biti podrška. Čak i manje promjene, kao što su primjerice raspoloženje, količina energije ili koncentracije koju učenik ima na svakom satu su očekivane i treba ih shvaćati kao normalan dio rada i za njih imati strpljenja. Sve navedeno učitelj treba imati na umu te uvijek ulagati napore u otkrivanje specifičnosti svakog pojedinog učenika te na temelju toga birati metode i brzinu rada. To znači, ako učenik ima određene poteškoće, učitelj mu treba dati do znanja da može napredovati i u područjima koja mu trenutno stvaraju teškoće (Vuljaj, 2021).

3.2.1. Važnost učitelja u poduci sviranja

Učitelj je djetetu najveći autoritet. Učenik voli svog učitelja i vjeruje mu, a zahvaljujući njemu voli i glazbu. Učenik učitelja gleda kao oličenje idealnoga glazbenika, ali i čovjeka. Ako učitelj stvarno voli to što radi, to će učenici i osjetiti. Na primjer, kada učitelj svira i pokazuje učeniku određenu skladbu te učenik osjeti da učitelj stvarno u njoj uživa, to će se automatski prenijeti i na učenika. Takav zajednički doživljaj glazbe izgrađuje jak odnos između učitelja i učenika. Taj odnos je izrazito bitan u individualnoj nastavi i odlučujući je za učenikov uspjeh u daljnjem školovanju. Na taj način učitelj u učeniku pobuđuje želju da i on odsvira i izvede skladbe te također prenese svoj vlastiti doživljaj i raspoloženje. Upravo buđenje učeničke inicijative i želje za izvođenjem veliki je uspjeh učitelja i pokazatelj je pravilnog rada s učenikom (Timakin, 1998).

Poduka nekog instrumenta ne smije biti diktiranje, nego zajedničko otkrivanje, jer će se tako i učenik lakše osamostaliti. Zajedničko otkrivanje će također učiniti sate zanimljivijima. U odnosu učitelja i učenika je također jako bitna i komunikacija. Bitno je da ona ne bude površna i rutinska, jer djecu površnost odbija i otuđuje te će se posredno smanjiti zainteresiranost za glazbu. Također, pogrešno je i autoritativno ponašati se prema učeniku. U

slučaju autoritativnog ponašanja, učenik će na satima biti uplašen i ukočen te će i to ugroziti i smanjiti učenikov interes za glazbu. Dijete mora steći povjerenje i tek će tada u sebi izgraditi osjećaj odgovornosti i želje da lijepo ponašanje učitelja i opravda. Učitelj će povjerenje steći tako što će se prema djetetu ponašati kao prema sebi ravnom te uvažavajući njegova mišljenja i slušajući što mu dijete govori. Na taj način se stječe autoritet učitelja i rađa učenikova zainteresiranost za sviranje instrumenta (Timakin, 1998).

Nadalje, učeniku ne treba stalno isticati njegove nedostatke, jer učenik na kraju može tu tvrdnju prihvatiti kao činjenicu. Stoga, bolje je pronaći učenikove dobre strane te njih isticati. Naravno da pred nedostatcima ne treba zatvarati oči, nego se protiv njih boriti, ali ističući i vrline (Timakin, 1998).

Jedan od najbitnijih dijelova sata jest njegov početak, jer on često određuje daljnji tijek sata. Učitelj na početku sata kod učenikovog sviranja uvježbanih skladbi treba primijetiti i istaknuti pozitivno prije negativnog te će se učenik osjećati sretnije i bit će motiviraniji te će sat početi u vedrom ozračju. Naravno da je lakše uvidjeti negativne strane učenikova rada, no ispravljati samo ono što je loše, ne uvidjevši ništa dobro, pedagoški je neopravdano. Potrebno je pronaći ravnotežu između pozitivnih i negativnih strana učenikova sviranja te će to stvoriti povoljnu radnu atmosferu i osigurati uspješno izvođenje sata (Timakin, 1998).

Zajedničko otkrivanje i doživljavanje glazbe te dopuštanje učeniku stvaranje vlastitog mišljenja, važni su u izgradnji poticajnog odnosa između učitelja i učenika. Također, takav odnos utječe i na izgradnju glazbenog ukusa učenika. Da bi učenik mogao izgraditi vlastiti glazbeni ukus, potreban je učiteljev širi pristup nastavi. To znači da se učitelj ne smije ograničiti samo na podučavanje instrumenta, nego i podučavati glazbenu umjetnost općenito (Timakin, 1998).

3.2.2. Važnost učiteljeve pohvale

Prema Vizek Vidović (2014) učitelj treba često koristiti pohvale, a naročito kod lošijih učenika. Dakle, ako učenik i nije najbolje navježbao skladbu, ali se potrudio koliko je mogao, učitelj treba naći bar jednu dobru stranu koju će istaknuti i pohvaliti. Ipak, svaka pohvala treba imati osnovu i smisao, kako bi joj učenik povjerovao. Pohvala je svrhovita samo ako je učenik zaista odradio ono što se od njega i tražilo. Također, pohvala treba biti specifična, a ne općenita.

Dakle, učitelj treba reći konkretno što smatra dobrim, kako bi mu učenik povjerovao. Neiskrenu pohvalu učenici brzo otkriju. Učitelj treba naučiti učenike da mogu i sami sebe hvaliti. Također, bitna učiteljeva zadaća je i naučiti učenike da se uspoređuju sami sa sobom, a ne s drugim učenicima. Naime, ne mogu svi učenici dobiti iste ocjene ma koliko se trudili, ali svi mogu napredovati ukoliko se trude (Vizek Vidović, 2014).

3.2.3. Važnost učenikovog samostalnog rada i zalaganja

Samostalno vježbanje kod kuće je jako bitno i zapravo je ključ uspjeha jer glazbena, ali i sva ostala umijeća stječu se napornim radom i dugotrajnim vježbanjem. Jedan od zadataka učitelja je i naučiti učenika kako treba vježbati. Cilj vježbanja skladbi u ranijoj fazi učenja nije u tome da se uvježba izvedba, već da bi se učenik naučio kako vježbati. Učenik na početku glazbenog školovanja treba razviti mentalne i fizičke predispozicije koje će mu pomoći u kasnijoj fazi njegovog glazbenog obrazovanja. Učenik sam treba znati planirati vježbanje te dovršiti zadane zadatke bez prisutnosti učitelja. Od najranijih dana učitelj kod učenika mora razvijati sposobnost samostalnog vježbanja, a najvažniji dio sata na samim počecima glazbenog obrazovanja odnosi se upravo na objašnjavanje kako će učenik samostalno odraditi određeni zadatak (Domitrović, 2021). Dakle, ako učitelj dobro obavi taj zadatak na početku školovanja, vrlo je moguće da će te navike ostati za vrijeme cijelog učenikovog školovanja.

Vježbanje se može podijeliti na koncentrirano i distribuirano. Koncentrirano vježbanje je kada učenik ne vježba svaki dan, nego na primjer svaki drugi dan, ali više sati, dok je distribuirano vježbanje redovito vježbanje svaki dan, ali malo kraći vremenski period, na primjer, jedan sat dnevno. Distribuirano vježbanje je puno učinkovitije i ono je zapravo ključ uspjeha u glazbenom obrazovanju. Distribuirano vježbanje je bolje za učenike glazbe, zato što svakodnevno vježbanje učeniku omogućuje konsolidaciju tragova u mozgu i ostalim psihomotornim mehanizmima. Također, učenici se puno manje umaraju kada vježbaju distribuirano (Rojko, 2012).

Koncentracija najviše utječe na učinkovito vježbanje i čim djetetu malo opadne koncentracija, vježbanje nije na razini na kojoj bi trebalo biti. Ukoliko se vježbanje svede samo na mehaničko ponavljanje, učinak neće biti zadovoljavajući te svaki učenik mora biti svjestan da koncentraciju treba održati na potrebnoj razini. Mehaničko sviranje ljestvica, pasaža, skladbi

ili sličnih materijala najčešće je gubitak vremena, iako se u prošlosti smatralo da su takve vježbe put do razvijanja tehnike. Održavanje koncentracije jedan je od bitnih preduvjeta uspjeha i značajna je odlika glazbenog talenta. Jedna od metoda za povećanje efikasnosti vježbanja i povećanje učenikove koncentracije jest učiteljevo prosviravanje skladbe prije nego ju zada učeniku, no to će imati učinka jedino ako učenik za vrijeme prosviravanja pažljivo prati što učitelj svira, jer je u suprotnom, to gubitak vremena. Osim prosviravanja, postoji još tehnika koje mogu poboljšati sposobnost koncentracije. Jedna od tehnika je i analiza notnog teksta. Učitelj i učenik zajednički trebaju pročitati i analizirati određenu skladbu te bi ta teoretska znanja o skladbi trebala pomoći učeniku da bez dodira s instrumentom prouči zadani komad. To je oblik mentalnog vježbanja koji je koristan prilikom učenja skladbe napamet. Kroz razna istraživanja psiholozi su utvrdili da najefikasniji model uključuje tri komponente, a to su: analiza skladbe bez instrumenta, vježbanje do relativne naučenosti i mentalno vježbanje prije kompletiranja umijeća (Rojko, 2012).

Tijekom vježbanja, osim do psihičkog, može doći i do fizičkog umora. Iako se fizički umor puno više veže za, na primjer, sportaše, i kod instrumentalista često može doći do pojave fizičkog umora. Zagrijavanje prije vježbanja je izrazito važno, kako ne bi došlo do ozljeda, a također je bitno i da učenik tijekom vježbanja pravi kratke pauze. Nije potrebno da učenik radi neke zahtjevnije vježbe za zagrijavanje, već je bitno da se zagrijavanjem dovede u stanje psihičke i fizičke spremnosti za rad (Domitrović, 2021).

4. IGRA U NASTAVI GLAZBE

U nastavu glazbe poželjno je unositi što više igre, jer će to motivirati učenike na bolje rezultate i bolje usvajanje gradiva. Bez motivacije tijekom nastave odnosno neposredne motivacije učenika, nema kvalitetnog odgojno-obrazovnog rada, tj. motivacija je jedna od najvažnijih komponenti koja utječe na učenje. Često je za školsko postignuće važnija motivacija od samih sposobnosti (Pavlović-Šijanović, 2019). Igra je svakako jedno od glavnih sredstava koje će motivirati učenike, jer poznato je da sva djeca vole i trebaju što više igre. Kroz igru, djeca ne samo da se zabavljaju, nego i uče mnoge korisne stvari, tj. uče poštivati pravila, međusobno se poštivati i uvažavati jedni druge, stvara pozitivniju atmosferu u cijelom razredu, a da pritom nisu ni svjesni da uče i usvajaju nova znanja. Dakle, djeca kroz igru uče na lak i zabavan način (Stojić, 2019). Igra kao metoda koristi se za pobuđivanje interesa, a kada se koristi u svrhu učenja, atmosfera je opuštenija pa učenici lakše pamte. Također, igra se koristi kao motivacija za postizanje nekog cilja, a nova znanja i vještine usvajaju se u kraćem vremenu, dok se sadržaj naučen kroz igru ne zaboravlja tako lako. Naravno, igru treba izabrati tako da potiče kreativnost, da učenici kroz nju mogu sami istražiti novi sadržaj i donositi zaključke. Također, igru treba prilagoditi dobi i zainteresiranosti učenika (Jurin Starčević, 2023).

U nastavi glazbe najčešće se koriste glazbene igre koje služe razvijanju glazbenih sposobnosti, tj. svrha glazbenih igara je razvijanje intonacijskih i ritamskih sposobnosti, razvoj dječjeg sluha, glasa, pamćenja, motorike, osjećaja za grupno izvođenje te u konačnici razvijanje osjećaja za glazbu. Osim navedenog, djeca uz glazbene igre pripremaju se za razne životne okolnosti u kojima se mogu naći te razvijaju pamćenje, govor i mišljenje. Uz glazbene igre poboljšava se i odnos između učitelja i učenika, jer učitelj na taj način postaje djetetov prijatelj (Stojić, 2019).

4.1. VRSTE IGARA U NASTAVI GLAZBE

Postoji puno vrsta glazbenih igara koje se mogu koristiti u nastavi glazbe, no mogu se podijeliti u tri glavne skupine, a to su: *igre s pjevanjem*, *glazbene igre s ritmovima*, *melodijama ili tonovima* i *glazbene igre uz slušanje glazbe*.

Glazbene igre s pjevanjem su vrlo popularne i učinkovite i djeca ih vole. To je vrsta pokretnih igara, gdje svaka igra ima ustaljena pravila koja se primjenjuju tijekom pjevanja

napjeva koji su vrlo pristupačni i jednostavni za djecu. Izabrana pjesma ne smije biti teška za pjevanje, to znači da opseg melodije ne treba biti veliki te također treba izbjegavati neke složenije ritmove koji bi mogli biti teški za djecu. Ova vrsta igara treba se izvoditi isključivo *a cappella*, odnosno bez instrumentalne pratnje. Glazbene igre s pjevanjem se dijele na nekoliko različitih vrsta, a to su: igre s pjevanjem u krugu, igre s pjevanjem u koloni, igre slobodnih oblika te igre mješovitih oblika (Manasteriotti, 1978 prema Šulentić Begić, 2016).

Glazbene igre s ritmovima, melodijama ili tonovima igraju se po principu imitacije. Dakle, učitelj izvede ritamsku frazu ili otpjeva melodijsku frazu neutralnim slogom, zatim ju svi zajedno ponove ili svaki učenik posebno. Faza se ponavlja dok učitelj ne bude siguran da su je svi učenici usvojili. Može se igrati i na način da svaki učenik osmisli svoju ritamsku frazu, a ostali učenici ju skupa ponavljaju (Šulentić Begić, 2016).

Glazbene igre uz slušanje glazbe mogu se igrati tako da učitelj osmisli određene pokrete uz glazbu te ih pokaže učenicima ili učenici mogu samostalno osmisliti pokrete i zajedno uvježbati. Također, moguće je i da učenici imaju slobodu, tj. da se samostalno kreću uz određenu glazbu. Glazbene igre uz slušanje glazbe trebale bi se izvoditi uz skladbe koje imaju izražene glazbene sastavnice kao što su ritam, mjeru ili određeno glazbalo budući da na određene dijelove skladbe učenici koračaju, poskakuju, plješću, pomiču ruke ili se služe tijelom kao instrumentom (Šulentić Begić, 2016).

Prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) namijenjenom nastavi glazbe u općeobrazovnoj školi postoje glazbene igre koje „uključuju pjevanje i / ili druge aktivnosti izvođenja glazbe, pospješuju slušnu percepciju i pamćenje glazbe, uz slušanje glazbe učenike potiču na ples i pokret i služe kao sredstvo ponavljanja i utvrđivanja različitih 'glazbenih znanja'“ (MZO, 2019, 35).

4.2. GLAZBENE IGRE U PREDŠKOLSKOJ DOBI

Glazba je bitna u svakom razdoblju života, a izrazito je važna u ranoj dobi jer posjeduje visoko učinkoviti potencijal za odgoj djeteta rane i predškolske dobi. Poticanjem razvoja glazbenih sposobnosti djece doprinosi se njihovom kognitivnom, emocionalnom, socijalnom i motoričkom razvoju, odnosno holističkom razvoju. Dijete će rado sudjelovati u glazbenim aktivnostima, ukoliko mu je glazba ponuđena (Habuš Rončević, 2014 prema Buerger-Petrović,

2022). Kako bi djeci omogućio doživljaj glazbe i približio ju djeci odgojitelj bira različite metodičke pristupe primjerene dobi djece. Glazbene aktivnosti bi se trebale svakodnevno koristiti u ustanovama rane i predškolske dobi (Buerger-Petrović, 2022).

Gospodnetić (2015, 60 prema Buerger-Petrović, 2022, 10) ističe šest vrsta aktivnosti koje su najzastupljenije u ustanovama ranog i predškolskog odgoja, a to su: „igre s pjevanjem, obrada i ponavljanje pjesme, obrada i ponavljanje brojalice, aktivno slušanje glazbe, poticanje dječjeg stvaralaštva i sviranje na udaraljka.“ Bačlija Sušić i Fišer (2016 prema Buerger-Petrović, 2022, 11) navode „kako djeca rane i predškolske dobi pokazuju veliki interes za istraživanje zvukova ... svakodnevnom primjenom ... brojalica, dječjih pjesmica i igara s pjevanjem ..., potiče se spontanost, stvaralačka mašta i kreativnost te proširuje njihov emotivni doživljaj glazbe.“

4.3. GLAZBENE IGRE U PRIMARNOM OBRAZOVANJU

Iako se nastava Glazbene kulture u osnovnoj školi odvija samo jedan sat tjedno, poželjno je da se glazbene aktivnosti u primarnom obrazovanju provode svaki dan. Učitelji u primarnom obrazovanju ne moraju se strogo pridržavati predmetnog modela, tj. rasporeda sati te mogu uključivati više glazbenih aktivnosti nego je predviđeno. Tako da učitelji mogu glazbene igre uključivati i u okviru neglazbenih predmeta razredne nastave te će glazbene aktivnosti pomoći djeci da lakše uče njima zahtjevnije sadržaje na zanimljiv način (Šulentić Begić, 2016).

Glazbene igre doprinose i stvaranju opuštenoga ozračja u razredu, uklanjaju monotoniju, doprinose zanimljivosti te također poboljšavaju koncentraciju učenika. Uz glazbene igre, učenici nesvjesno usvajaju razna glazbena znanja i vještine te uočavaju glazbene sastavnice. Najvažniji razlog zašto bi glazbene aktivnosti trebale biti uvedene u nastavu Glazbene kulture, ali i nastavu neglazbenih predmeta te i najveći argument za to, jest što glazbene igre povoljno utječu na razvoj glazbenih sposobnosti učenika (Šulentić Begić, 2016).

Prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) glazbene igre se nalaze u okviru domene *Izražavanje glazbom i uz glazbu* te se ističe da glazbene igre „imaju važnu primjenu u prvom i drugom odgojno-obrazovnom ciklusu“, tj. u primarnom obrazovanju. Smatra se kako glazbene igre „mogu pomoći pri stvaranju opuštenog ozračja u razredu, doprinose zanimljivosti, uklanjaju monotoniju i učenici će stoga biti pažljiviji. Osim toga, pomoću njih učenici nesvjesno usvajaju

glazbena znanja i vještine. Najveći argument za njihovo uvođenje u nastavu je taj što glazbene igre utječu na razvoj glazbenih sposobnosti učenika“ (MZO, 2019, 35).

5. IGRA U PODUCI SVIRANJA

Igra je jako važna u svim područjima obrazovanja, pa tako i u poduci sviranja. Igra može poboljšati koncentraciju učenika, doprinijeti boljem uspjehu učenika te ga motivirati na rad. Prilikom učenja bilo kojeg instrumenta učitelj bi trebao koristiti što više različitih igara, kako bi učeniku proces učenja bio zanimljiviji. Igre su posebno važne na početku školovanja, ali ih nikako ne treba zanemariti i u daljnjem školovanju, jer održavaju motiviranost učenika. Učitelj se treba uvijek truditi uvoditi razne igre koje će učeniku olakšati učenje instrumenta, tj. učenik pomoću igara lakše usvaja nastavni sadržaj.

Igre se mogu izvoditi u individualnoj poduci, ali i u većim grupama te tako uz nove sadržaje koje učenici usvajaju, razvija se i međusobna interakcija kroz zajedničke igre, a time i veća povezanost među učenicima (Jurin Starčević, 2023).

5.1. OPISI IGARA U PODUCI SVIRANJA

Slijede opisi igara koje su preuzete iz izvora *Piano Teaching Games – Teach Music Today*¹, odnosno osmislile su ih autorice Erhardt (2022), Jurin Starčević (2023) i Dow (2013). Neke od igara mogu se koristiti u poduci klavira, violine, flaute, ali i drugih instrumenata. Igre koje slijede su: *pronađi ljepljivu notu, povezi kartice, intervali u žabljim skokovima, kuverta iznenađenja, šareni prsten, protresi karton za jaja, klavirski pilates, sviranje klavira stopalima, glazbene stolice, kuglanje, spektakularna improvizacija, igra slatkiša, visoko i nisko, note na crti – note u praznini, matematika u glazbi, slušni detektiv, igra puhalica, igra toranj, igra tunela, ljepljivi palac, rastezljivi pauk i žedni prsti.*

5.1.1. Pronađi ljepljivu notu

Pronađi ljepljivu notu je igra koja se koristi za vježbanje naziva nota. Učitelj treba uzeti ljepljive papiriće u raznim bojama te na svaki papirić napisati naziv jedne note. Zatim papiriće treba sakriti na razna mjesta u učionici prije nego učenik uđe. Može ih sakriti, na primjer, ispod klupe, iza vješalice za jakne, iza klavira i drugdje. Igra se može odigrati kada učitelj osjeti da

¹ Piano Teaching Games. *Teach Music Today*, preuzeto s: <https://www.teachpianotoday.com/piano-teaching-games/>

je učeniku pala koncentracija. Za igru nije potrebno puno vremena, a puno će značiti učeniku. Učitelj treba reći učeniku da pretraži učionicu te svaki put kad pronade papirić s nazivom note, tu notu treba odsvirati kao cijelu notu na klaviru. Učenik traži papiriće dok ih sve ne pronade.²

5.1.2. Poveži kartice

Ova igra je vrlo jednostavna te ju učitelji većinom koriste na prvim satima klavira kako bi učenike upoznali s glazbenim pojmovima i oznakama. Za igru je potreban set kartica s jednostavnim glazbenim simbolima. Mogu se, na primjer, napisati brojevi koji predstavljaju prstomet, slova koja predstavljaju glazbenu abecedu, različite note i slično. Učitelj treba napraviti po dvije iste kartice s istim glazbenim simbolom, zatim kreće igra. Sve kartice trebaju biti okrenute licem prema dolje. Učitelj i učenik trebaju okrenuti po dvije kartice odjednom. Ako učenik i učitelj dobiju istu karticu, učenik pita učenika što predstavlja taj simbol te ako učenik zna odgovor, on dobije obje kartice, a ako ne zna, onda učitelj dobije te kartice. Na kraju pobijedi onaj tko dobije više kartica.³

5.1.3. Intervali u žabljim skokovima

Za ovu igru su učitelju potrebne dvije lizalice u obliku žabe. Jednu žabu je potrebno postaviti na donje oktave klavira te reći učeniku neki interval. Učenik treba postaviti drugu lizalicu na ispravnu notu. Zatim, učitelj nastavlja govoriti intervale te dvije lizalice žabe preskaču jedna preko druge, sve dok ne dođu do najviše oktave klavira. Na kraju učitelj i učenik pojedju lizalice. Ova igra je dobra za kraj sata, kada pozornost učenika već opada.⁴

² Piano Teaching Games. *Teach Music Today*, preuzeto s: <https://www.teachpianotoday.com/piano-teaching-games/>

³ Isto

⁴ Isto

5.1.4. Kuverta iznenađenja

Kuverta iznenađenja je igra koja se najviše koristi na početnim satima klavira, kada učenici još usvajaju nazive nota. Igru igraju učenik i učitelj, jedan protiv drugog. Obojica imaju malu figuricu, koju postavljaju na najnižu tipku na klaviru te naizmjenice izvlače papiriće s nazivima nota, zatim svoju figuricu pomiču na tipku tona koji su izvukli. Tko prvi dođe do drugog kraja klavijature, osvaja nagradu. To može, na primjer, biti neki slatkiš, jer to djecu najviše razveseli. Igra je jednostavna, a na taj način učenici lako pamte nazive nota i povezuju ih s tipkama. Ponekad učitelj može zamoliti učenika da pomakne i njegovu figuricu te tako učenik uči puno brže.⁵

5.1.5. Šareni prsten

Ova igra je za mlađe učenike te pomoću nje mogu lakše naučiti kako se zove koji prst. Za igru je potrebno šareno prstenje jer se djeca vole igrati s njima te im privlače pozornost. Igra je prikladnija za djevojčice, jer one više vole nakit. Igra se tako da učenik stavi odgovarajući prsten na prst nakon što im učitelj kaže. Na taj način učenik vježba nazive prstiju na zanimljiv način.⁶

5.1.6. Protresi karton za jaja

Protresi karton za jaja je igra koja se izvodi brzo. Najčešće ju učitelji koriste na kraju sata, zadnjih pet ili 10 minuta. Za igru je potreban karton od jaja, naravno, treba biti čist, i mali papirići. Na svaki papirić treba napisati ili četvrtinku ili polovinku te ih zalijepiti u svaki odjeljak u kartonu. U karton je potrebno staviti šest bombona te treba zatvoriti karton. Učenik treba protresti karton te ga otvoriti. Učitelj mu može reći da može uzeti bombone koji su pali u dijelove gdje su note četvrtinke ili gdje su note polovinke. To se ponavlja dok učenik ne dobije sve slatkiše. Naravno, u slučaju da dijete ne smije jesti slatkiše, učenik umjesto bombona može staviti, na primjer, gumice za brisanje.⁷

⁵ Piano Teaching Games. *Teach Music Today*, preuzeto s: <https://www.teachpianotoday.com/piano-teaching-games/>

⁶ Isto

⁷ Isto

5.1.7. Klavirski pilates

Djeca su razigrana i u puno slučajeva nisu mirna na satu te ponekad učitelj treba udovoljiti toj njihovoj razigranosti. U ovoj igri učitelj treba klavirski stolac zamijeniti s pilates loptom. Učitelj treba reći učeniku da pomalo skakuće na lopti sjedeći, dok ne odsvira zadani dio skladbe. Naravno, treba biti oprezan s ovom igrom te ne dati učeniku da dugo sjedi na lopti. Igru je najbolje koristiti tek pred kraj sata.⁸

5.1.8. Sviranje klavira stopalima

Sviranje klavira stopalima je igra koju mlađi učenici rado igraju. U ovoj igri radi dodatnog vježbanja, učenici sviraju i stopalima. Učitelj treba postaviti podlogu za klavijaturu na pod, a učenici trebaju stati na početnu tipku i koračati ili preskakati podlogu na temelju nota koje im zada učitelj.⁹

5.1.9. Glazbene stolice

Ova igra se može igrati s gotovo s učenicima bilo koje dobi. Igra se izvodi na način da učitelj reproducira glazbu te kada ju isključi, učenici moraju što prije sjesti na stolicu oko koje kruže za vrijeme trajanja skladbe. Uvijek je jedan stolac manje od broja učenika ako se igra u skupini. Učenik koji zakasni i mora sjesti na stolac mora odgovoriti na učiteljeva pitanja, koja mogu obuhvaćati bilo koje područje glazbe. Ova igra se više izvodi na skupnim satima, ali se može igrati i na individualnim satima.¹⁰

5.1.10. Kuglanje

Igra *kuglanje* se igra kao pravo kuglanje. Za ovu igru je potreban plastični dječji set za kuglanje te je potrebno da učitelj napiše određene upute na odvojene papiriće i zalijepi ih na svaki čunjić. Nakon toga je potrebno poslagati čunjiće na jednu stranu učionice, a djeca s druge

⁸ Piano Teaching Games. *Teach Music Today*, preuzeto s: <https://www.teachpianotoday.com/piano-teaching-games/>

⁹ Isto

¹⁰ Isto

strane bacaju plastičnu loptu te slijede upute s čunjića kojeg sruše. Upute mogu biti, na primjer sljedeće: *odsviraj jednu skladbu koju trenutno učiš, odsviraj ljestvicu koju trenutno radiš, nauči novu ljestvicu, odsviraj jednu od svojih najdražih skladbi.*¹¹

5.1.11. Spektakularna improvizacija

Za ovu igru je potrebno da učitelj napravi puno kartica te na svakoj treba biti notna visina. Učenik treba izvući karticu te improvizirati kratku melodiju koristeći tu izvučenu notu kao toniku. Ako su učenici nižih razreda glazbene škole, onda je dovoljno da tu notu samo uvrste u svoju improviziranu melodiju. Učenik ne bi trebao odustati dok ne završi svoju melodiju. Ako ju učenik uspješno završi, dobije bodove. U igri pobjeđuje učenik koji ima najviše bodova. Ova igra se može mijenjati prema dobi ili razini učenika. Osim naziva note i improvizacije, učitelj na kartice može napisati i određene glazbene pojmove.¹²

5.1.12. Igra slatkiša

Za *Igru slatkiša* su potrebni slatkiši, a to mogu biti bomboni. Ova igra se igra kada učenik treba uvježbati neku težu dionicu određene skladbe. Učenik sam odlučuje koliko će bombona uzeti, tj. može biti između dvije i sedam. Svi bomboni koje učenik odabere, stavljaju se na lijevu stranu klavira te ako učenik dobro odsvira problematično mjesto, može premjestiti bombon na drugu stranu klavira. Ako učenik uspješno odsvira zahtjevno mjesto, može premjestiti bombon na drugu stranu. Ako nije uspješan, sve bombone s desne strane treba vratiti natrag na lijevu stranu. Cilj je sve bombone prebaciti na desnu stranu. Ako je učenik bio uspješan, učitelj treba dozvoliti da pojede ili još bolje ponese sve bombone koje je prebacio na desnu stranu klavijature. Ova igra je zabavan način za motiviranje učenika da vježba zahtjevne dijelove skladbe.¹³

¹¹ Piano Teaching Games. *Teach Music Today*, preuzeto s: <https://www.teachpianotoday.com/piano-teaching-games/>

¹² Isto

¹³ Isto

5.1.13. Visoko i nisko

Igra visoko i nisko na zabavan način osvještava učenicima što je visina tona, ali i upoznaje učenike s pojmom oktave u glazbi. Igra je također korisna i za usvajanje tonova glazbene abecede i povezivanje s visinom tona u drugoj oktavi i njezinom mjestu u crtovlju. Igra se tako da učitelj zada neki ton učeniku, a on ga mora prepoznati, odnosno imenovati te mu učitelj govori da taj isti ton postavi u crtovlje oktavu više ili niže. Igra se može igrati i na način slušnog prepoznavanja. Učitelj tonove u različitim oktavama svira na instrumentu, a učenik prepoznaje koja je oktava i je li to uopće isti ton od zadanog (Erhardt, 2022).

5.1.14. Note na crti – note u praznini

Prepoznavanje nota u crtovlju i njihovo imenovanje osnova je uspješnog sviranja instrumenta. Upravo to prepoznavanje nota i povezivanje s instrumentom može biti pravi izazov za početnike. Igra *note na crti / note u praznini* na zabavan način osvještava učenicima gdje se pojedini ton nalazi u crtovlju. Korisna je za usvajanje prepoznavanja i imenovanja tonova glazbene abecede i povezivanje sa sviranjem određenog tona na instrumentu. Igra se na način da učitelj napravi veliko crtovlje na podu učionice. Učenikov zadatak je da izabere hoće li prvo skočiti na crte i izgovoriti ime tona ili u praznine. Ako je učenik uspješan, učitelj mu zadaje teži nivo igre u kojem učenik skače kombinirano na crte i u praznine izmjenično. Igra je jako dobra i zbog tog što se učenik kreće za vrijeme igranja (Erhardt, 2022).

5.1.15. Matematika u glazbi

Matematika i glazba se često mogu povezati, jer se glazba sastoji od raznih ritamskih vrijednosti i ritamskih figura. Melodiju ne tvore samo note, nego i pauze. Matematika pomaže kako bi se neka skladba mogla precizno odsvirati. Mjera u glazbi je jedinica za mjerenje ritma, a takt je metrička jedinica u glazbi te služi kao osnovni okvir za glazbu. Mjera se stavlja na početak skladbe ili ulomka u obliku razlomka koji predstavlja trajanje u odnosu na cijelu notu, tj. brojnik označava broj dobi, a nazivnik trajanje jedne dobe. Ova igra se igra na način da učenik prepoznaje trajanje note te pretvara broj u notu istog trajanja i zbraja. Rezultat upisuje u

obliku mjere. Za učenike koji su tek krenuli učiti notna trajanja i mjere, zadatak je u četvrtinskoj mjeri napisati sve moguće kombinacije (Erhardt, 2022).

5.1.16. Slušni detektiv

Ova igra je osmišljena za poboljšavanje učenikove intonacije. Intonacija u glazbi je pronalaženje i održavanje točne tonske visine pri sviranju instrumenta. Na gudačkim instrumentima učenicima je posebno bitan dobar sluh, jer se nemaju na što osloniti, osim na svoj sluh. Zato je važno treniranje sluha, kao i razvoj glazbene memorije. Iako se podrazumijeva da učenici glazbene škole već imaju donekle razvijen sluh, ritam i glazbenu memoriju, sve navedeno se treba dodatno usavršavati. Ova igra se igra na način da učitelj učeniku kaže prvi ton koji svira, učenik sluša sljedeći ton u odnosu na prvi te pogađa interval i naziv tona, zatim isto to treba odsvirati na svom instrumentu (Erhardt, 2022).

5.1.17. Igra puhalica, igra toranj i igra tunela

Slijede igre koje su specifične za poduku sviranja flaute. Naime, u poduci flaute učitelji se često susreću s problemom presporog puhanja u instrument što dovodi do velikih manjkavosti u pogledu kvalitete tona i intonacije. Iz tog razloga potrebno je prilikom poučavanja staviti naglasak na korištenje veće brzine zraka. Prednosti korištenja veće brzine zraka su brojne od boljeg fokusa i čistoće tona, bolje intonacije pa sve do toga da se ista boja tona zadržava kroz cijelu frazu te se kvaliteta tona ne gubi prilikom sviranja staccata. Puhanje većom brzinom podrazumijeva energiju cijeloga tijela, a to znači da učeniku nije dovoljno spomenuti samo dijafragmu koja mu je ionako već apstraktan pojam. Učitelj će postići uspješnije rezultate ako od učenika traži da koristi cijelo tijelo prilikom puhanja, a to uključuje korištenje trbušnih mišića, mišića zdjelice, međurebrenih mišića i mišića leđa. S obzirom da je proces puhanja u smislu korištenja brzine zračne struje, sam po sebi nevidljiv, potrebno ga je učenicima približiti na što slikovitiji način. Proces puhanja učitelj može učeniku približiti kroz prikaz slika dišnih organa te sustava kretanja zraka kroz njih, kroz videouratke na istu temu, a još važnije je da učenici sami kroz igru na *vidljiv* način dožive zrak, tj. kretanje i brzinu zračne struje. Kako bismo *nevidljiv* pojam brzine zraka pretvorili u *vidljiv*, na satu flaute u prvom razredu osnovne glazbene škole možemo se poslužiti igrama osmišljenima za rješavanje upravo

tog problema. Sve te igre imaju za cilj da učenik na vidljiv način doživi kako i na koji način može kontrolirati brzinu zraka te da to osvijesti. Takvo poticanje i usmjeravanje na osviještenost kontrole zračne struje važno je, i važno je provoditi to kontinuirano, a neophodno je za razvoj dobrog tona i intonacije već od samog početka učenja sviranja flaute. Igre, odnosno vježbe, su izvrstan način učenja vrlo važnih elemenata za sviranje flaute, a ujedno su odlična zabava i motivacija (Jurin Starčević, 2023). Slijede opisi sljedećih igara: *igra puhalica*, *igra toranj* i *igra tunela*.

Igra puhalica

Za ovu igru učitelj sam može unaprijed izraditi puhalice, ali još bolje i zabavnije je organizirati malu radionicu na kojoj će ih svi zajedno izrađivati. Za puhalice je potrebno na tvrđem papiru ocrtati krug promjera oko 10 cm te ga izrezati, zatim od sredine kruga prema rubu povući crtu olovkom te škarama izrezati po crti. Od papira sada treba formirati ljevkasti oblik i zalijepiti. Vrh lijevka je potrebno škarama odrezati toliko da se kroz otvor može provući slamka sa savitljivom glavom. Cilj ove igre i vježbe je postići brzinu zraka kojom lopticu možemo održavati u zraku. U početku ova igra nije nimalo laka, ali već kroz nekoliko pokušaja dijete će shvatiti što točno podrazumijevamo pod time da treba puhati brzi zrak. Kroz ovu igru učenik će shvatiti i koje sve mišiće treba upotrijebiti da bi uspio, odnosno da bi loptica lebdjela u zraku što dulje. Svi mišići koje učenik upotrijebi u ovoj igri su upravo oni koji su potrebni za puhanje bržeg zraka u instrument. Dakle, ideja je da tijelo zapamti radnje koje su bile potrebne da igra uspije i onda tu istu radnju primijeni kod sviranja instrumenta, odnosno puhanja u instrument (Jurin Starčević, 2023).

Igra toranj

Za ovu igru su potrebne papirnate čaše, ravne slamke i štapići za uši. Od papirnatih čaša se prave zidovi da bi toranj bio stabilniji, a strelica, odnosno štapić za uši se umetne u slamku i otpuše se prema meti, tj. prema izgrađenom tornju pri čemu bi čaše trebale pasti kada ih strelica pogodi. Što se dulje igra ova igra, potrebno se sve više udaljavati od mete, odnosno tornja, jer je automatski vježba za postizanje veće brzine zraka efikasnija (Jurin Starčević, 2023).

Igra tunela

Za ovu igru je potrebno izraditi male tunele, a najbolje bi bilo koristiti hamer papir. Naravno, igra je zabavnija ukoliko se igra grupno pa je u tom slučaju potrebno izraditi nekoliko ovakvih tunela. Cilj ove igre je puhanjem zraka gurati lopticu od stiropora, koristeći pritom slamku. Pritisak zraka mora biti konstantan kako bismo uspjeli lopticu izgurati izvan tunela koji je pod nagibom. Igru možemo otežati bilo da upotrijebimo težu lopticu ili da povećamo nagib tunela ili oboje (Jurin Starčević, 2023).

5.1.18. Ljepljivi palac, rastezljivi pauk i žedni prsti

Zagrijavanje prstiju i ruku učenika klavira je jako važno, jer kako sportaši prije treninga zagrijavaju svoje mišiće, tako je važno i učenike klavira poticati da izgrade rutinu zagrijavanja. Izraz *zagrijavanje prstiju* donekle je kontradiktoran, jer prsti zapravo nemaju mišiće, no vježbanje šaka i prstiju doprinijet će spretnosti i finoj motoričkoj kontroli, a zagrijat će se mišići dlana i podlaktice. Ti mišići povlače tetive prstiju kako bi se prsti pomicali, a njihovo uključivanje u zagrijavanje pomoći će u sprječavanju naprezanja ili umora. Istegnuća ili ozljede nisu česti kod početnika koji su tek počeli učiti svirati jer ne sviraju zahtjevne skladbe. Međutim, svakako treba naučiti učenike klavira da uključe zagrijavanje u svoja vježbanja, jer će tako stvoriti dobre navike za daljnje školovanje. Učenici klavira koji su poboljšali spretnost i finu motoričku kontrolu imaju i manju vjerojatnost da će razviti loše držanje. Učenici bi trebali vježbati savijanje dlanova, stabilizaciju zapešća, korištenje palca i drugih prstiju za hvatanje ili stiskanje, pravljenje malih pokreta prstima pri kojima se prsti dodiruju ili pomiču neovisno te također i pomicanje obje ruke istovremeno. Sve te vježbe trebaju učenicima biti predstavljeni na zanimljiv način, odnosno kroz igru (Dow, 2013). Slijede opisi igara namijenjenih zagrijavanju, a to su: *ljepljivi palac, rastezljivi pauk i žedni prsti*.

Ljepljivi palac

Igra *ljepljivi palac* poboljšava male pokrete prstiju. Za početak, učitelj učeniku treba reći da zamisli kao da je namazao ljepilo na palac. Nakon toga učenik treba razmazati to imaginarno ljepilo pomoću jastučića svakog drugog prsta i to kružnim pokretima. Učitelj treba govoriti *gadan, ljepljivi prst* dok učenik pravi tri kruga u ritmu riječi. Učenik treba napraviti tu vježbu

sa svakim prstom na svakoj ruci. Nakon nekog vremena, učitelj može reći učeniku da pokuša vježbati ruke zajedno (Dow, 2013).

Rastezljivi pauk

Ova igra za zagrijavanje djeluje na mišiće dlanova te poboljšava kontrolu učenika nad svakim pojedinim prstom. Za početak, učenik treba staviti ruke na stol i zakriviti sve prste. Ruka postaje *pauk*. Zatim učitelj treba reći učeniku da *pauk* mora ispružiti svaku svoju nogu. Učenik treba podizati jedan po jedan prst prema gore, počevši s palcem, a da vrhovima drugih prstiju sve vrijeme dodiruje ploču stola. Učitelj može držati nešto iznad učenikove ruke kako bi *paukove noge* to dodirnule. U početku će se vjerojatno tri ili četiri prsta pomicati zajedno, ali postupno će učenik samostalno moći pomicati četiri prsta. Nakon što učenik svlada ovaj pokret, učitelj može *pauku* dati posebne vježbe za njegove noge. Učitelj može napisati brojeve prstiju nasumičnim redoslijedom, a učenik treba prste podizati u skladu s tim, na primjer, 1-3-5-2-4 itd. (Dow, 2013).

Žedni prsti

Igra *žedni prsti* pozitivno djeluje na mišiće fleksore i ekstenzore. Prilikom igranja ove igre učenik treba položiti ruke dlanovima prema gore na ravnu površinu te treba zamisliti da su mu se prsti sunčali i da su vrući. Treba zamisliti da palac ima hladnu vodu za svaki prst te jedan po jedan svaki prst se podiže prema palcu koji im *isporučuje osvježenje*. Palac i pojedinačni prsti susreću se preko otvorenih dlanova učenika i nakratko se dodiruju, jastučić prsta o jastučić prsta, prije nego što se vrate u ravan položaj ruke. Ako je potrebno, smiju se malo podići ostali prsti (Dow, 2013).

6. ZAKLJUČAK

U ovom radu je istaknuto kako je igra važna za učenje te da uvelike doprinosi olakšavanju tog procesa. Također, istaknuto je da je učitelj jako bitan, jer je on taj koji osmišljava i provodi nastavni proces pa tako i igre. Nije dovoljno da učitelj ima znanja koje treba prenijeti učeniku, nego je jako važno da uspostavi dobar odnos s učenikom te tako stvori povoljno ozračje za učenje. Igre će svakako doprinijeti pozitivnom ozračju za rad te će stvoriti bolju povezanost između učenika i učitelja.

U radu je objašnjena važnost igre u svim razdobljima učenikovog obrazovanja, ali najveći fokus je bio na igre u poduci sviranja. Detaljno su objašnjene brojne igre u poduci raznih instrumenata. Igre svakako trebaju biti prilagođene dobi učenika te učenikovim potrebama i mogućnostima. Nadalje, pravila igara u poduci sviranja moraju biti jasna i postavljena prije početka aktivnosti jer se na taj način djecu uči poštivati norme, kako školskom odgoju, tako i dalje tijekom života. Važno je da učitelj ponekad i izvodi igru s učenikom, jer će se tako još više približiti učeniku i ostvariti bolji odnos i komunikaciju.

Možemo zaključiti da korištenjem igara doprinosimo pozitivnom razvoju učenika te da kroz igru učenici fizički i psihički rastu te uče kako rješavati probleme i slično. Igre, osim na glazbene sposobnosti, utječu i na razvoj karakternih osobina djeteta, a učitelji glazbe mogu imati veliki utjecaj na daljnje učenikovo glazbeno školovanje i interes za glazbu. Stoga, možemo reći da su prvi učenikovi učitelji glazbe prva *stepenica* u stvaranju budućih glazbenih umjetnika. Učitelji se trebaju truditi da im nastava ne bude monotona, a to će svakako postići uvođenjem raznih igara.

7. LITERATURA

1. Bognar, B. (1986). *Igra u nastavi na početku školovanja*. Zagreb: Školska knjiga.
Preuzeto s: <https://drive.google.com/file/d/170-d86UIO1DBnvQ5w-SkzW0iKAcvu7If/view>
2. Buerger-Petrović, N. (2022). *Doprinos glazbe socio-emocionalnom razvoju djece predškolske dobi* (diplomski rad). Zagreb: Učiteljski fakultet – Odsjek za odgojiteljski studij. Preuzeto s:
<https://repozitorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A3728/datastream/PDF/view>
3. Domitrović, D. (2021). *Motivacija učenika u nastavi glazbe* (završni rad). Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s:
<https://repozitorij.aukos.unios.hr/islandora/object/aukos%3A851/datastream/PDF/view>
4. Dow, A. (2013). How To Teach Piano To Kids: Building Strength And Dexterity In Little Fingers. *Teach Music Today*. Preuzeto s:
<https://www.teachpianotoday.com/2013/06/06/how-to-teach-piano-to-kids-building-strength-and-dexterity-in-little-fingers/>
5. Đurić, A. (2009). Važnost igre u nastavnom procesu (igrokaz, simulacije i računalne igre). *Školski vjesnik*, 58(3), 345-354. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/82605>
6. Erhardt, J. (2022). Vrtuljak igara. *Igre nastale u učionici violine u eTwinning projektu Igrom do znanja i zabave*. Preuzeto s:
https://issuu.com/josipae/docs/vrtuljak_igara_e_twinning_igrom_do_znanja_i_zaba
7. Jurin Starčević, A. (2023). Igrom kroz nastavu flaute (nastava flaute kroz igru). *Edutorij*. Preuzeto s: <https://edutorij.carnet.hr/materijali/4126146>
8. Maravić, J. (2007). Igra u nastavi. *Škole.hr*. Preuzeto s: <https://www.skole.hr/igra-u-nastavi/>
9. MZO (2019). *Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html
10. Pavlović-Šijanović, S. (2019). Motivacija u nastavi. *Škole.hr*. Preuzeto s:
<https://www.skole.hr/motivacija-u-nastavi/>
11. Piano Teaching Games. *Teach Music Today*. Preuzeto s:
<https://www.teachpianotoday.com/piano-teaching-games/>

12. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe: teorijsko-tematski aspekti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera. Pedagoški fakultet. Preuzeto s:
https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe._Teorijsko_tematsk
13. Romih, A. (2021). Između igre i učenja. *Varaždinski učitelj*, 4(7), 606-616. Preuzeto s:
<https://hrcak.srce.hr/264034>
14. Stojić, I. (2019). *Igre u nastavi glazbene kulture* (diplomski rad). Pula: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Preuzeto s:
<https://repositorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A4103/datastream/PDF/view>
15. Šulentić Begić, J. (2016). Glazbene igre u primarnom obrazovanju. U: Jerković, B. i Škojo, T. (ur.), *Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja* (str. 685-701). Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku. Preuzeto s:
https://www.researchgate.net/publication/323520996_MUSIC_GAMES_IN_PRIMARY_EDUCATION
16. Vizek Vidović, V. (2014). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: Vern.
17. Vuljaj, M. (2021). *Povezanost razvojnog mentalnog sklopa s motivacijom u nastavi klavira* (diplomski rad). Zagreb: Muzička akademija u Zagrebu. Preuzeto s:
<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:073487>
18. Timakin, E. M. (1998). *Klavirska pedagogija*. Zagreb: Jakša Zlatar.